

دانش ایران

مشارکت ایرانیان در دانش جهان

سال ۲۰۱۸

پدیدآور
بهروز رسولی

www.ketab.ir

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

تهران ۱۴۰۰

سرشناسه	: رسولی، بهروز، ۱۳۶۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان سال ۲۰۱۸/ بهروز رسولی.
مشخصات نشر	: تهران: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ده، ۲۶۶ ص؛ جدول (رنگی)؛ نمودار (رنگی)؛ ۲۲ × ۲۹ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۷۰۲۹-۷-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: ص.ع. به انگلیسی: Behrooz Rasuli. Iran Knowledge: Iranian Contribution to Global Knowledge Year 2018
عنوان دیگر	: مشارکت ایرانیان در دانش جهان سال ۲۰۱۸.
موضوع	: انتشارات علمی -- ایران -- ارزشیابی
موضوع	: Science publishing -- Iran -- Evaluation
موضوع	: استاد کتابشناختی -- ایران -- ارزشیابی
موضوع	: Bibliographical citations-- Iran--Evaluation
موضوع	: شاخص های علمی -- ایران
موضوع	: Science indicators -- Iran
شناسه افزوده	: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
ده بندی کنگره	: Z۲۸۶
ده بندی دیوبی	: ۰۷۰/۵۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۶۲۴۹۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

دانش ایران

مشارکت ایرانیان در دانش جهان سال ۲۰۱۸

وزارت فرهنگ و تفریح
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
تهران

بهروز رسولی

rasuli@irandoc.ac.ir

©۱۴۰۰: پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

ناظر طرح: میترا شمسی

طرح جلد: سعید زراعتی و رضا عبدالحسینی

نوبت چاپ: نخست ۱۴۰۰

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

da.irandoc.ac.ir

انتشارات علمی از سنج‌های پیشرفت علم و نشان‌دهنده توان علمی کشورها، به ویژه در دو سده گذشته بوده است. از این رو، سیاست‌گذاران علم به پردازش شمار و چگونگی انتشارات علمی پرداخته و برنامه‌های گوناگونی را برای پیشرفت در این زمینه در دستور کار گذارده‌اند. ابزارهای گوناگونی نیز درست شده‌اند تا این شمار و چگونگی و کامیابی سیاست‌های علمی را بسنجند. برخی از این ابزارها تا اندازه‌ای در گستره جهانی پذیرفته شده‌اند و بسیاری از مؤسسه‌ها و کشورها آنها را برای سنجش خود در برابر دیگران به کار می‌برند. «نمایه‌های استادی» و این ابزارها هستند که در ارزیابی‌های «علم‌سنجی» از آنها بهره بسیار می‌برند. نمایه‌های استادی، نوشته‌های علمی و دانشگاهی را به زبان‌های گوناگون از سراسر جهان گردآوری و نمایه می‌کنند. «وب آو ساینس» (واس)، «اسکوپوس» و «گوگل اسکالر» از کلیدی‌ترین این نمایه‌نامه‌ها هستند که پذیرشی فراگیر یافته‌اند. در حالی که نمایه‌نامه‌های «واس» و «اسکوپوس» در پی گردآوری و سازماندهی انتشارات و استنادهای داوری شده هستند، نمایه‌نامه «گوگل اسکالر» دامنه گسترده‌تری دارد و تنها این انتشارات را در بر ندارد و همه انتشارات دانشگاهی را پوشش می‌دهد.

تخصیص منابع، و برنامه‌ریزی کلان باشد. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) از سال‌ها پیش، برای پاسخگویی به این نیاز «دانش ایران: مشارکت ایرانیان در دانش جهان» را پایه‌گذاری و تاکنون چندین ویرایش آن را منتشر کرده است. نخستین کتاب «دانش ایران»، در سال ۱۳۸۱ منتشر شد که انتشارات علمی ایران را در سال ۱۹۹۹ میلادی (۹۶۸ رکورد علمی) در بر داشت. پس از آن، «دانش ایران» برای سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۴ میلادی نیز منتشر شد، ولی از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۴، انتشار این مجموعه دنبال نگردید. در سال ۱۳۹۴، «دانش ایران» در سال ۲۰۱۳ میلادی و در سال ۱۳۹۶، «دانش ایران» در سال ۲۰۱۴ میلادی، در سال ۱۳۹۸، دانش ایران در سال ۲۰۱۵ میلادی، در سال ۱۳۹۸، دانش ایران در سال ۲۰۱۶ میلادی، در سال ۱۳۹۹، دانش ایران در سال ۲۰۱۷ میلادی منتشر شدند و آنچه اینک در پیش روست، دانش ایران در سال ۲۰۱۸ میلادی است که تحلیل انتشارات علمی ایران را از دیدگاه‌های گوناگون در بر دارد. از آنجایی که اندازه اطلاعات بسیار است، نسخه الکترونیکی کتاب «دانش ایران» نیز با همه اطلاعات در دسترس همگان است.

«دانش ایران» برای پایش مشارکت علمی ایرانیان در جهان، داده‌های دو نمایه جهانی «واس» و «اسکوپوس» را تحلیل می‌کند و پنج بخش کلیدی دارد: آمارهای فراگیر انتشارات علمی ایران، مشارکت مؤسسه‌ها در انتشارات علمی، نقش ایران در پدیده‌آوری انتشارات علمی جهان و منطقه، نسبت انتشارات علمی به شاخص‌های پایه، و تأثیر

بی‌گمان، پایش گزارش‌هایی که این ابزارها دارند، می‌تواند بر سیاست‌گذاری علم، فناوری، و نوآوری اثر گذارد. نگاهی آماری و موشکافانه به شمار و چگونگی انتشارات علمی در این نمایه‌نامه‌ها می‌تواند راهنمای سیاست‌گذار ایرانی برای راهبری بهتر گردش علم،

انتشارات علمی ایرانیان.

اگرچه در گزارش‌های دیگری در کشور، آمارهای جداگانه‌ای از انتشارات علمی ایران در «واس» و «اسکوپوس» داده می‌شوند، ولی «دانش ایران» برای نخستین بار هم‌پوشانی این دو پایگاه را روشن و آمار درست انتشارات علمی ایران را در جهان گزارش می‌کند. این ویژگی، «دانش ایران» را اثری بی‌همتا ساخته است که همانند گزارش‌های آن را در جای دیگری نمی‌توان یافت. در «دانش ایران» نام مؤسسه‌های ایرانی، یک‌دست و نگارش گوناگون نام آنها شناسایی و انتشاراتشان درهم شده‌اند. افزون بر این، در «دانش ایران» همکاری ملی مؤسسه‌های ایرانی نیز تحلیل و گزارش شده است. آمار انتشارات علمی بر پایه وابستگی‌های گوناگون سازمانی (همانند وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری؛ وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی؛ دانشگاه آزاد اسلامی، و...) نیز در «دانش ایران» در دسترس است. سامانه «دانش ایران» مشارکت ایرانیان در دانش جهان» در نشانی DA.IRANDOC.AC.IR با توانمندی‌های بسیار، همه این اطلاعات را به رایگان در دسترس کاربران می‌گذارد. این ارزش‌هایی هستند که ایرانداک برای کاربران «دانش ایران» فراهم آورده است و در جای دیگری دست‌یافتنی نیستند. «دانش ایران» وامدار همکاران بسیاری است که آن را اثری ارزشمند و ماندگار ساخته‌اند. در این میان، دکتر حسین غریبی برای پایه‌گذاری این مجموعه و همکاری در

نگارش بیشتر ویراست‌های پیشین؛ خانم ریحانه انصافی در پدیدآوری بیشتر ویراست‌های پیشین و نوآوری در بازنمایی اطلاعات؛ و خانم شهرزاد نیاکان، دکتر محمود بابایی، و دکتر سیروس علیدوستی برای همکاری در پدیدآوری برخی از ویراست‌های «دانش ایران» شایسته سپاسی جداگانه و بی‌کران هستند. بی‌تردید کوشش این بزرگواران در ساختارمند ساختن گزارش‌ها و پی‌ریزی تحلیل داده‌ها، دانش ایران را به شکل کنونی درآورده است. آقای منصور شیدایی، مهندس علی‌اصغر حجت‌پناه، مهندس مجتبی زالی، خانم میترا شمسی، و خانم نساء رضایی در پیاده‌سازی سامانه «دانش ایران (دا)» همکاری شایسته‌ای داشتند که از ایشان قدردانی می‌شود. افزون بر این، از مهندس سعید باقرشاهی، آقای عباس صادقی پوریانی، و مهندس حمید حسنی نیز برای یاری ایشان در تحلیل‌های نرم‌افزاری سپاس‌گزاری می‌شود. سرکار خانم میترا شمسی شایسته سپاس‌گزاری هستند که نظارت طرح «دانش ایران» را پذیرفتند و با رهنمودهایشان کیفیت این اثر را افزایش دادند. سرانجام، از دکتر محمد ربیعی، سرکار خانم میترا سادات قهرایی، و آقای سعیدالله احمدی برای زحماتشان در زمینه چاپ و انتشار این اثر سپاس‌گزاری می‌شود. امید است خوانندگان گرامی «دانش ایران»، با گوشزد کاستی‌های آن، راه را برای بهبود و گسترش این اثر هموارتر سازند.

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

ایرانداک

بهار ۱۴۰۰

فهرست نوشته‌ها

۶۹.....	۳-۲. نقش مؤسسه‌ها در انتشارات علمی ایران	۵.....	پیش‌گفتار
۷۷.....	۳-۳. نقش مؤسسه‌ها در انتشارات ایران در زمینه‌های گسترده علمی	۵۰.....	گزیده برای مدیران
۹۳.....	۴-۳. همکاری علمی	۵۱.....	فهرست نوشته‌ها
۹۳.....	۴-۳-۱. همکاری علمی جهانی	۵۲.....	فهرست جدول‌ها
۱۰۳.....	۴-۳-۲. همکاری علمی ملی	۵۳.....	فهرست داده‌نماها
۱۲۰.....	۵-۲. نقش اعضای هیئت علمی، دانشجویان و دانش‌آموختگان در انتشارات علمی	۵۴.....	فصل نخست: مقدمه
۱۲۷.....	فصل چهارم: نقش ایران در پدیدآوری انتشارات علمی جهان و منطقه	۵۵-۱.....	۱-۱. دانش ایران
۱۳۶.....	۱-۴. نقش ایران در پدیدآوری انتشارات علمی جهان	۵۵-۲.....	۲-۱. وب و آوساینس
۱۴۰.....	۲-۴. نقش ایران در پدیدآوری انتشارات علمی منطقه	۵۶-۱.....	۳-۱. اسکوپوس
۱۴۰.....	۳-۴. نقش ایران در انتشار آثار در زمینه‌های پژوهشی	۵۶-۲.....	۴-۱. گونه‌های نوشته
۱۴۴.....	۴-۴-۱. نقش در جهان	۵۷-۱.....	۵-۱. زبان
۱۴۴.....	۴-۴-۲. نقش در منطقه	۵۷-۲.....	۶-۱. روش جست‌وجوی اطلاعات
۱۵۱.....	فصل پنجم: نسبت انتشارات علمی به شاخص‌های پایه	۵۸-۱.....	۷-۱. کشورهای هدف
۱۵۱.....	۱-۵. نسبت انتشارات به جی.دی.پی.	۵۸-۲.....	۸-۱. فهرست منابع
۱۷۰.....	۲-۵. نسبت انتشارات به بودجه تحقیق و توسعه	۵۹.....	فصل دوم: آمارهای فراگیر انتشارات علمی ایران
۱۸۲.....	۳-۵. نسبت انتشارات به نیروی تحقیق و توسعه	۶۰-۱.....	۱-۲. انتشارات ایران در نمایه‌نامه‌های «واس» و «اسکوپوس»
۲۰۱.....	فصل ششم: تأثیر انتشارات علمی	۶۰-۲.....	۲-۲. انتشارات ایران بر پایه گونه نوشته
۲۰۱.....	۱-۶. استاد	۶۰-۳.....	۳-۲. انتشارات ایران بر پایه زبان
۲۰۱.....	۱-۶-۱. شمار استاد به انتشارات علمی ایران	۶۰-۴.....	۴-۲. انتشارات ایران در زمینه‌های علمی
۲۰۵.....	۲-۱-۶. شمار و سرانه استاد به انتشارات علمی ایران در زمینه‌های علمی	۶۰-۴-۱.....	۱-۴-۲. انتشارات ایران در زمینه‌های گسترده علمی
۲۱۲.....	۳-۱-۶. شمار و سرانه استاد به انتشارات علمی مؤسسه‌های ایرانی	۶۰-۴-۲.....	۲-۴-۲. انتشارات ایران در زمینه‌های پژوهشی
۲۲۱.....	۲-۶. انتشارات در یک دهه در صد نخست	۶۰-۵.....	۵-۲. منابع ناشر انتشارات ایران
۲۲۱.....	۱-۶-۲. انتشارات کشورهای جهان در درصدها	۶۰-۶.....	۶-۲. پدیدآوران
۲۲۸.....	۲-۶-۲. انتشارات کشورهای منطقه در درصدها	۶۰-۷.....	۷-۲. روند سالانه شمار انتشارات علمی ایران
۲۳۰.....	۳-۶-۲. انتشارات ایران در زمینه‌های گوناگون پژوهشی در درصدها	۶۱.....	فصل سوم: مشارکت مؤسسه‌ها در انتشارات علمی
۲۳۷.....	۴-۶-۲. انتشارات مؤسسه‌های ایرانی در درصدها	۶۱-۱.....	۱-۳. نقش گروه‌های سازمانی در انتشارات علمی ایران

- ۳-۶. انتشارات در چارک‌ها ۲۴۰
- ۳-۶. انتشارات کشورهای جهان در چارک‌ها ۲۴۰
- ۳-۶. انتشارات کشورهای منطقه در چارک‌ها ۲۴۷
- ۳-۶. انتشارات ایران در زمینه‌های گوناگون پژوهشی در چارک‌ها ۲۴۹
- ۳-۶. انتشارات مؤسسه‌های ایرانی در چارک‌ها ۲۵۷
- ۳-۶. مقاله‌های برتر ۲۶۱
- ۳-۶. مقاله‌های برتر کشورهای جهان ۲۶۱
- ۳-۶. مقاله‌های برتر کشورهای منطقه ۲۶۴

www.ketab.ir